

L 5 Jazyk jako systém, struktura jazyka, jazykové roviny

1. Jazyk jako systém

Uspořádání prvků v jazyce není náhodné, ale vytváří **systém**. Jedny prvky přitom jsou podřazeny/nadřazeny prvkům jiným – odtud pojem hierarchizované struktury jazyka. V rámci systému **podsystemy** – roviny, plány (viz níže). Mluvíme proto o systému/rovině/plánu fonologickém, morfologickém, syntaktickém. V rámci určitého systému/roviny je označena **základní jednotka**.

2. Strukturalismus

(Ferdinand de Saussure a následovníci. Srov. lingvistika, její vývoj a metody – Černý s. 65-73.)

3. Zásady strukturalismu:

- Jazyk je chápán jako systému
- Jazyk má být zkoumán diachronně i synchronně (cfr. mladogramatické důraz na zkoumání metodou diachronickou, Černý s. 68)
- Jazyk jako dorozumívací kód, jako systém a jako souhrn jednotek, vztahů mezi nimi a pravidel představuje pojem abstraktní (**langue**). Konkrétní podoby nabývá v **promluvě (parole)**
- Jazyk je jednotou označujícího (signifiant) a označovaného (signifié)

4. Struktura jazyka (Černý s. 63-65)

Každý z podsystemů/rovin/plánů jazyka je strukturován. Znamená to, že **základní jednotka** daného systému/roviny má **strukturu** analyzovatelnou/rozložitelnou na jednotky roviny nižší:

